

cikkében jözan, a történeti perspektivákat is láttató méréget állított fel. Szociális szempontból előrelépésként értékelte a törvényt, de kifogásolta, hogy már 16 évesek is szerezhettek óvónői képesítést.

Verédy Károly fővárosi tanfelügyelő, az Eötvös által útnak indított szakemberek egyike, a népoktatás és az iparosképzés problémáit fejtegette saját tapasztalatait is felhasználva.

A középiskola egyik aktuális kérdése az általánosan kötelező latintanítás volt. (1886-ban kiadták magyarul Frary francia szerző latinellenes könyvét Trefort miniszter megbízásából). A lapban Kardos Albert irodalomtörténész síkra szállt a széles körű latintanítás mellett a nemzeti hagyományokra hivatkozva.

Az érettségi vizsgákkal beszámoló formájában Fináczy Ernő, tágabb tematikával Kemény Ferenc foglalkozott. A francia felsőoktatás reformjáról Felméri Lajos kolozsvári egyetemi tanár, a német tanárképzés átalakulásáról Csengeri János klasszikus filológus számolt be. A tanárképző intézeti tanárok képzése is előtérbe került, ezt tükrözi Dezső Lajos, Radó Vilmos és Sebestyén Gyula cikkei.

Befejezésül az előadók megállapította, hogy a lap első évfolyama tartalmában megfelelt a Pedagógiai Társaság tudományos és népszerűsítő programjának és jó keresztmetszetet adott pedagógiánk akkori állapotáról.

Az egyes ülésszakok után rendezett vitákon többek között a következő kérdéseket érintették: Hozzászólás hangzott el Spranger műveltségérték-értelmezéséről. Vita folyt Quint józseffel kapcsolatban arról, hogy a közéleti, politikai magatartás és a tudományos életmű együttes értékelésénél hogyan határozható meg a társadalmilag haladó tudós. Nagy László külföldi kapcsolataival összefüggésben felmerült a reformpedagógia, ezen belül a gyermektanulmányozás fokozatos elszigetelődésének kérdése. Kutatási módszerekről szólva, a felszólalók egyetértettek abban, hogy a legtöbb gondot okozó Horthy-korszak elemzésénél csak a differenciált, sokrétű megközelítés módszere hozhat megfelelő eredményt.

A felolvasó ülés a délután elnöklő Bajkó Mátyás zárószavával ért véget. Beszédében visszatért a délelőtti elnöki nyitógondolatra, az évfordulók jelentőségére neveléstörténetünkben. Megállapította, hogy a színes, tartalmas előadások, a vártnál nagyobb érdeklődés, és a vitákban való aktív részvétel mind azt mutatta, hogy a kutatók egy-egy nagyobb korszak tanulmányozása mellett szívesen vállalkoznak jeles tudós személyiségek életének és munkásságának megismerésére és megismertetésére.

Öröndetesnek tartotta az elnök azt a változást, hogy a korábbi évekkel ellentétben, a felolvasó ülés végén nem kell szomorúan megállapítania, hogy nincsenek fiatal kutatók a neveléstörténészek között. A mostani ülésen a kutatói pályán nem régen elinduló két fiatal is kapott előadási lehetőséget, s elmondható, hogy ígéretesen szerepeltek (Szűcs Ágnes, Tökéczki László). Ez a vezetőség tudatos utánpótlást nevelő munkásságának első eredménye, s Bajkó Mátyás abbéli reményét fejezte ki, hogy ez még csak a kezdete egy egyre szélesedő folyamatnak.

Befejező szavaiban különösen hasznosnak értékelte a témákról rendezett vitát. Az előadóknak felteht kérdések is megmutatták az őszinte érdeklődést és azt a mindenki számára hasznos együtt-gondolkodás iránti igényt, ami az ország különböző részeiben egymástól távol dolgozó kutatók eredményes munkájának elengedhetetlen feltétele.

Szűcs Ágnes

TÁJÉKOZTATÓ AZ MTA PEDAGÓGIAI BIZOTTSÁGA 1982. FEBRUÁR 19-I ÜLÉSÉRŐL

Az ülésen Barabás János, az Állami Ifjúsági Bizottság titkára adott tájékoztatót „Az ifjúság helye, helyzete a 80-as évek társadalmában” címmel. Meghívottként részt vett az ülésen Nemes Péter, az MSZMP KB munkatársa, Helmich Dezső, az MTA II. Osztályának munkatársa és Balogh László, a Pedagógiai Szemle szerkesztője.

Barabás János előadásában az ifjúsággal foglalkozó intézményrendszer feladatairól, terveiről, az ifjúsággal foglalkozó kormányzati munka során felmerülő, átgondolást igénylő kérdésekről beszélt. Bevezetőjében hangsúlyozta, hogy a társadalmi-gazdasági változások számos új kérdést vetettek fel az ifjúság és a társadalom viszonyában, amelyekre nem rendelkezünk ma még kiérlelt válaszokkal. Az ifjúság és a társadalom viszonyát ma szabályozó felfogások a 60-as évek végén, a 70-es évek elején

alakultak ki, s 1971 februárjában az MSZMP KB ifjúságpolitikai határozatában, illetve 1971 szeptemberében az ifjúsági törvényben öltöttek testet. Utalt arra, hogy miképpen szűrődött be az ifjúság és a társadalom akkori viszonyába a 60-as évek sajátos világa, ideológiai helyzete, mennyiben játszottak szerepet pl. a diákmozgalmak, a társadalomban és a gazdaságirányításban bekövetkezett demokratizálódás, az új mechanizmus, a decentralizálás. Az MSZMP KB és a kormányzat az ifjúság szerepét és helyzetét a marxizmus ifjúságfelfogása alapján értékelte a már említett alapidokumentumokban. Az okmányok hatására sok minden változott. Barabás János előadásában ennek alapján két fő területet emelt ki:

1. Az ifjúságról alkotott képben, az ifjúság eszmei, politikai „arculatában” és magatartásában jelentkező változások, konfliktusok, problémák.

A 60-as években az ifjúságról a közvélemény által alkotott képet egyfajta bizonytalanság jellemezte. A párthatározat és az ifjúsági törvény a megítélés alapvető kritériumait tisztázta. Kimondta, hogy az ifjúság a társadalom része, tehát érényei, hibái a társadalomban gyökereznek, része a társadalom osztály- és rétegtagozódásának. A felmerülő konfliktusokban a nemzedéki szempont esetleges, alapvető az osztály- és rétegmeghatározottság. A nemzedéki együvértartozás miatt vannak az ifjúságnak sajátos problémái is, amelyek leküzdéséhez társadalmi segítséget igényel, ez teszi szükségessé az ifjúságpolitikát. Ezek a gondolatok a 70-es években behatoltak a közvéleménybe.

Az előadó ezután néhány tételt említett, amelyek értelmezése nem vitamentes:

– „Az ifjúságé a jövő.” Az aktív keresők majd 40%-a 30 éven aluli, ebből következnek, hogy az ifjúság jelenben is fontos társadalmi-politikai erő.

– Ennél is fontosabb – utalt a lenini gondolatra –, hogy minden kor ifjúsága szükségképpen „más módon és más formában” jut el a szocializmus eszméihez, mint apái. Ez az idősebb nemzedék számára nehezen akceptálható, és nehezen alkalmazható a gyakorlatban.

– Életkori sajátosságokból (biológiai, pszichés motívumokból) következően egy fiatal csak azzal tud azonosulni, ami nem kész, nem tökéletes, nem befejezett, hanem továbbfejleszthető. A mai magyar társadalom nem kész, nem befejezett, nem „tökéletes”. Mégis gyakran, pl. ünnepi beszédekben ilyenek tüntetjük fel.

Külön elemzést igényelne: milyen tényezők vezetnek oda, hogy a 70-es évek második felében új feszültségek halmozódtak fel a társadalom és az ifjúság viszonyában. A 70-es évek első felében meghonosodott alaptételek miért lettek vitatottak, miért terjedtek el újra a felszínes általánosítások? Példaként említette Barabás János az ifjúság és a marxizmus vitát a Kritika hasábjain, amely nem kevés hibás általánosítást tartalmazott, s végül is nem nyert minden szempontból megnyugtató lezárást. Hasonlóan szólt az ÉS-beli Tani-tani vitáról, amely számos hibás ifjúságpolitikai általánosítás terepe lett.

– A KISZ kongresszust megelőző szervezeti vita megítélése sem volt egyértelmű a felnőttek körében. A pártkongresszust megelőző szervezeti eseményeken is sok szó esett az ifjúságpolitikáról, egyfajta elégedetlenség fogalmazódott meg az ifjúsággal kapcsolatban. Holott egy pártszervezet mellett csak olyan KISZ szervezet működhet, amelyet „megérdemel” magának.

Az MSZMP XII. Kongresszusa megfelelő választ adott, világos elvek és program fogalmazódott meg. Új kérdések merültek fel, amelyek az ifjúság egész megítélésének átgondolását teszik szükségessé. A 70-es évek végén bizonyos konfliktusok felerősödtek. Társadalmi feszültségek jelentkeztek generációs konfliktusok képében. A fő ok ezúttal is a társadalmi konfliktus. Bizonyos feszültségek azonban autonómok, és az ifjúságpolitika rendszerében oldhatók fel.

Eszmei, ideológiai kérdésekről nehéz általánosan beszélni. Rétegek és korosztályok szerint a korábinál differenciáltabb nézőpontra van szükség. A magyar ifjúság politikai és erkölcsi magatartása nemzetközi összehasonlításban jónak értékelhető, s ennek a megállapításnak az értéke fokozódik. A magyar ifjúság döntő többsége a szocializmus eszméjét természetesnek tartja, és hűve annak, munkájával egyfajta lojalitást igazol a társadalmi gyakorlat iránt. A gyakorlattal szemben megfogalmazott kritika, türelmetlenség természetes.

Amikor a társadalmi, politikai feszültségek felerősödnek, akkor ezek a megnyilvánulások hangadókká válhatnak, és ez a közvéleményt negatívan befolyásolja. Az ifjúságra irányuló ellentétes hatások is erősödnek, ez különösen az értelmiség és az ifjúság érintkezési pontjában levő rétegekre érvényes.

Külön foglalkozott az előadó a közömbösséggel, a vallásossággal és a nacionalizmussal. A közömbösségről megállapította: létező jelenség, valóságos méreteivel, kiterjedtségével kapcsolatban

azonban az előadó kételyeit hangsúlyozta. A fiataloknak a mai korban kevésbé kell a politika világában élniük, mint korábban. Elmúltak az éles osztálykonfliktusok, éppen ezért a helyzet kevésbé készítetett arra, hogy törekvéseit ideológiai – politikai fogalmakban fejezze ki. Gyakran ez az elutasítási folyamat, amely egy fogalomrendszerrel szemben jelentkezik, tételeződik közömbösségnek. Sok esetben persze a cselekvéssel szemben is tapasztalható bizonyos közömbösség.

A vallásosság témakörében az alapérték és mérce az állam és az egyházak közötti kiegyensúlyozott viszony. Az „egyházias” típusú vallásosság befolyása csökkenteni látszik. A nevelés és az ifjúságpolitika számára a lényeges leckét az kínálja, milyen motívumok készíthetnek egy fiatalt, hogy vallásos magyarázatokat keressen a világ jelenségeire? Ilyen motívum lehet pl. a vallás erkölcspszélik szerepe; a közösség-éhség, a közösség iránti vágy, sóvárgás, amelyet a családban, iskolában, mozgalmi életben az ifjúság nem tud kielégíteni. Számos szociográfikus példát lehet sorolni, hogy a vallási közösségek ezeket a vágyakat is kielégíthetik.

Nacionalizmus: Az előadó kiemelte, hogy az érzelmeken, értelmén és szimbólumon alapuló igazi szocialista patriotizmus és fejlődés komoly lendítő ereje lehet. Ma nemigen találkozunk a fiatalok körében kifejezett, brutális nacionalizmussal, ez csupán nüanszokban nyilvánul meg. Nem tudtuk pl. kiaknázni a népművészet divatját, féltünk, mi van emögött. Voltak mögötte nacionalista felhangok is, ezeket lehetett volna hántani. Ilyen nyilvánult meg azoknál, akik pl. népművészeti gyűjteményük megalapozását csak egy erdélyi körútban látták lehetségesnek. Nacionalista elem volt az is, amikor a múlt értékei a paraszti múlttal váltak azonosná.

Mi lett az új balos kérdésfeltevésekből? A 60-as évek végén megjelentek bizonyos marcuse-i hatások, a marginális rétegek szerepével, a munkásosztály vezetőszerepével kapcsolatban az értelmiség egyes rétegeiben. A marginalitás gondolata ma abban nyilvánul meg, hogy a kívülállás, a társadalom peremére szorultság gondolati reflexiója felerősödik, képviselői nagyszámú csoportként jelennek meg a közvéleményben. Kialakul a peremen létnek egyfajta étosza. Ennek jeleit találkozhatunk a csöves-ségben, némelyik fiatal író műveiben, a filmekben, a könnyűzene egy áramlatában, színdarabokban. Mindennek objektív alapja, hogy jelentős társadalmi csoportok vannak újratermelődően hátrányos helyzetben. A veszélyeztetett gyerekek reális problémája összemosódik a perem-lét étoszával.

2. Az egzisztenciális problémák, létkörülmények, mint az ifjúság és társadalom viszonyát meghatározó tényezők. Bizonyos demográfiai tényekből indult ki az előadó: a 80-as évek közepéig kilépnek az ifjú-korból az 50-es évek elején született nagylétszámú korosztályok, kislétszámúak lesznek a huszonéves-ek, nagylétszámúak a tizenévesek. Ennek konzekvenciái levonandóak. Minden harmadik házasság válással végződik, s a válások évente 30 000 gyermek sorsát érintik. Számolnunk kell tehát e veszélyeztetett gyerekek számának növekedésével.

A 70-es években az ifjúságról való gondoskodás területén jelentős erőfeszítések történtek: takarékbetét rendszer, lakásépítés támogatása stb. 1971-ben a felépült lakások 26%-át 35 éven aluliak kapták, 80-ban 54%-os volt ez az arány. A pályakezdő és családalapítás előtt álló fiatalok relatív életszínvonalbeli helyzete azonban romlott az elmúlt években. A következő öt évre a pártkongresszusi program azt vállalta, hogy az életszínvonal vívmányait megőrizzük. Ez nehéz lecke a gazdaság számára. Külön intézkedések nélkül a fiataloknál és a nyugdíjasoknál az életszínvonal megőrzése nem garantálható.

Egyes diplomás kategóriákban, az érettségizett lányoknál, az általános iskolát végzeteknél a munkába állásnál bizonyos elhelyezkedési feszültségekkel kell számolnunk. Külön intézkedésekkel kell segítenünk a fiatalok munkába állását. Az elv, miszerint az ifjúnak joga a képessége szerinti munkavégzés – csak hosszú idő átlagában biztosítható. Ellentét feszül a társadalmi fejlődés napi és távlati szükségletei között. A gazdasági szakemberek egy része a beiskolázási keretszámokat csökkenteni akarja. A nemzetközi tapasztalatok bizonyítják, hogy a társadalmi fejlődés és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma között pozitív korreláció van. A feszültség nem indokolhatja a csökkenő beiskolázást.

Formálódnak az új lakáspolitikai elképzelések, ilyen pl. a lépcsőzetesség a lakáshoz jutásban. Szükséges, hogy az állam és a lakosság, a lakosság egyes rétegein belül igazságosabb tehermegosztás legyen. Szükség van a magánéros építkezések fokozott támogatására is. A VI. ötéves terv szerint 85-ig 370–390 000 lakás épül meg. Ez 60 000-el kevesebb, mint az előző 5 évben. Tehát kevesebben, de várhatóan kedvezőbb feltételekkel juthatnak majd lakáshoz.

A gyermekneveléshez kapcsolódó juttatásokat a népesedési helyzet határozza meg. Várható a GYES módosítása: a szükséges munkaviszony lerövidítése, az anyák munkavállalásának engedélyezése bizonyos körülmények között, az apajogú GYES bevezetése a gyermek másfél éves kora után stb. Ter-

vezik a GYES emelését is. A három- és többgyermekes családok körében garantált a családi pótlék reálértékének megőrzése. Népesedéspolitikai szempontból fontos az egy- és kétgyerekesek preferálása. Szó van az egygyermekes családi pótlék esetleges bevezetéséről a gyermek bizonyos életkoráig, ezzel ösztönözni lehetne a második gyermek megszületését.

A veszélyeztetett fiatalokról Barabás János a probléma exponálásának igényével szól. Viszonylagosan nagy számuk, és ennek várható emelkedése, az intézményrendszer nem megfelelő működése az ifjúságpolitika legfeszítőbb problémája. Közel százezer 18 éven alulit tartanak nyilván a gyámhatóságok és az iskolák. A veszélyeztetett gyerekek fogalma eléggé kocsonyás, összekeveri a társadalmi és nem társadalmi eredetű problémákat. Az intézményrendszer a szétaprózódottság miatt diszfunkcionális, bizonyos problémák kezelésére képtelen, mint amilyen a narkománia, a gyermekek alkoholfogyasztása, a gyermekkriminalitás. A felderítés és a megelőzés rendszerint kései, és nem eléggé hatékonyan funkcionál. A 0–3 éves korban nagy lehetősége lenne az egészségügyi alapellátásnak, de a jelzési lehetőségek kihasználatlanok. A megelőzésnek, a felderítésnek, a gondozásnak az alapegysége a család. A család megerősítését kell célul tűzni, mert valószínűleg igaz, hogy a legrosszabb család is jobb, mint a nevelőotthon. A szociális gondozói rendszer kialakítása egyre sürgetőbb. A meglévő gondozói rendszerek működését kellene integrálni. Így a gyerek-ideggondozók és a nevelési tanácsadók munkaterülete nem kellően elhatárolt, átfedek egymást, esetleges, hogy hová kerül a gyermek. A megfelelő koncepciók kialakítását a család-gondozás terén mielőbb meg kell kezdeni.

Az előadást kérdések és hozzászólások követték, a továbbiakban ezekből emeljük ki a legfontosabb gondolatokat. Valamennyi hozzászóló méltatta Barabás János információiban gazdag, a problémákat sokoldalúan megközelítő tájékoztatását.

Két fontos kérdés merült fel:

Megvitatta-e az oktatásüggyel foglalkozó KB ülés előkészítő anyagát az Állami Ifjúsági Bizottság? A kérdést Mihály Ottó vetette fel, kifejezve azt az érzését, hogy egy fontos szempont hiányzik az anyagból: milyen helyzetben van az ifjúság, amely tanulói minőségben jelen van az oktatási intézményekben? – Barabás János elmondta, hogy a bizottság testületileg nem vitatta meg az előkészítő anyagot, de a tagok munkájukban természetesen találkoztak vele. Nemes Péter hangsúlyozta, hogy egy sor ifjúságpolitikai problémát csak a társadalompolitikai gondolkodásba ágyazva oldhatunk meg. Javasolta, hogy a Pedagógiai Bizottság osszel vitassa meg az előkészítő anyagot. Petrikás Árpád felvetette a kérdést: hogyan látja az ÁIB az ifjúsági szervezetek munkáját?

Az ÁIB transzmisszióként működik a KISZ, az Úttörőszövetség, illetve a kormányzati mechanizmus között. Az ÁIB-nek nem feladata az ifjúsági szervezetek társadalomban betöltött szerepének és működésének az elemzése, így Barabás János hangsúlyozta, hogy erre a kérdésre magánemberként mondja el a KISZ-szel kapcsolatos véleményét. A közvéleményben időnként megfogalmazódnak a KISZ funkciójának betöltését vitató gondolatok. A KISZ a magyar politikai mechanizmus része, ezért működése megfelel a szocialista demokrácia mindenkori megvalósítási színvonalának. Vannak fejleszthető elemei, de viszonylag kicsi, a politikai mechanizmus többi elemének működési színvonala által behatárolt az önmozgása. Ugyanakkor az egyes KISZ szervezetek relatív önmozgása jelentős, a helyi objektív körülmények nagy lehetőséget teremtenek számukra. A 71-es ifjúságpolitikai határozatra, az új feltételrendszerre a KISZ KB az 1974 áprilisi határozattal felelt. Az 1974–77-es évek fellendülést hoztak a munkában és a közvéleményben egyaránt. A XII. kongresszus előkészítése során azonban több bírálat is megfogalmazódott, pl. hogy továbblépésre van szükség az egyetemi érdekvédelmi munka területén, nagyobb közéletet kell teremteni a tizenévesek számára. A kívülről érkező bírálat megfelelő belső kritikával társult, és ennek eredményeképpen a KISZ X. kongresszusa által kidolgozott program magában rejti a lehetőségeket az ifjúsági szövetség megújulására, a változó társadalmi követelményekhez való igazodásra.

Salamon Zoltán hozzászólásában figyelmeztetett arra, hogy a pedagógia régóta nem mutat megfelelő érdeklődést az ifjúság kérdései iránt. Ösztönözni kellene a pedagógiai szakembereket az ifjúság és a család kutatás felé. Hiba például, hogy a pedagógiában a társadalom oldaláról rajzoljuk meg a közönségsményt, s nem tudjuk, miért nem érzik jól magukat a diákok a kortársközösségekben. Véleménye szerint felsőoktatási felvételi keretszámoknál a 6,9%-ot nem kell megemelni, de a belső arányokat kétségesnek tartja. Megemeltük pl. a műszaki keretszámot, de visszaszorult a természettudományos alapképzésben résztvevők aránya, enélkül pedig nehezen képzelhető el megfelelő színvonalú műszaki fejlesztés: csekély a bölcsészképzés aránya is.

Gáspár László jelezte, hogy gondolkodni kellene a munka mellett megszerezhető, szakképzettséget nem adó felsőfokú végzettséget nyújtó oktatás lehetséges formáin. Erre szükség lenne a szabadidő kulturált eltöltéséhez. A szakképzési célú felsőfokú oktatást lehetne korlátozni, de meg kellene nyitni a munka melletti, közművelődési jellegű diplomaszerezési lehetőséget.

Szarka József rámutatott, hogy jobban kellene irányítani a művészeti szférát. A művészetekbe, irodalomba, filmbe benyomult a peremhelyzet problémája, s néhol már szinte abszolútizálódott a művészek látásmódjában, kifejezési törekvéseiben – ez elgondolkoztató. A Kabala című film például az élet összes negatív jelenségeit sűrítette.

Petrikás Árpád arról beszélt, hogy az ifjúsági szubkultúra speciálisan hozza felszínre az értékek váltságát, s ezt alaposabban szemügyre kellene venni. A munka funkciója gyakran leszűkül az ifjúság körében a látványos, kipipálható munkaakciókra. A pedagógia nem foglalkozik elegendő munkára nevelés kérdéseivel.

Nemes Péter kiemelte, hogy az ifjúsággal foglalkozva be lehet mérni a régi célok megvalósulását, de látni lehet a jövő feszültségeit is, s ez nagyon fontos. A 70-es évek társadalmi folyamatai következtében differenciált ifjúság alakult ki, amellyel differenciálatlan intézményrendszer differenciálatlan eszközrendszerrel foglalkozik. A munkaerőutánpótlás egyetlen forrása az ifjúság, sok múlik rajta, ugyanakkor cselekvési lehetősége nem elég nagy. Hagyni kell, hogy az ifjúság megtalálja feladatait. Kérdés, hogyan alakul az ifjúsági életszakasz? A gyerek hosszú ideig van pedagógiai szituációban, vizsgálni kell, hogy ezt milyen szociálpolitikai rendszer, hogyan segíti. Ilyesfajta gondolkodás megindult.

Mihály Ottó szerint a pedagógiában az oktatásüggyel kapcsolatban még mindig formákban, tananyagban gondolkodunk, így kicsúszik az a szféra, amitől az iskola olyan, amilyen. A folyamatos fejlesztés stratégiája nem tűzi ki célul az iskola gyökeres, minőségi átalakítását. Az egyre differenciáltabb ifjúsággal egy differenciálatlan iskolarendszerben foglalkozunk, és ez számos nehézség forrása. A pedagógusok alapproblémáit nem oldhatjuk meg, ha nem tudjuk, hogy mit jelent például: az ifjúság más-képpen jut a szocializmus eszméjéhez, mint elődei. Ez neveléelméleti probléma.

Barabás János az alábbiakban összegezte a vitát:

A közoktatási rendszer fejlesztését érintő javaslatok fő iránya egybevágg azokkal a célokkal, szándékokkal, törekvésekkel, amelyeket joggal igényelhetünk az ifjúságpolitikában. Kiemelte az ifjúságpolitikai kérdések társadalompolitikai beágyazottságát, fontos, hogy minden kérdés vizsgálatának részeként jelenjenek meg az ifjúsági érdekek, szempontok, így a népesedéspolitikai, lakáspolitikai, művelődéspolitikai részeként a sajátos ifjúságpolitikai kérdések.

Zibolen Endre zárszavában megköszönte Barabás János illetékes és szempontokban gazdag tájékoztatóját, a vitában résztvevők értékes adalékait. Az ülésen elhangzottak is segíteni fogják a bizottságot abban a törekvésében, hogy a neveléstudomány napirendre kerülő egyes problémáit mindenkor szélesebb társadalmi összefüggésükben közelítse meg. Kifejezte a Pedagógiai Bizottságnak azt a készségét, hogy mind tagjainak személyes részvételével, mind testületileg tőle telhetően segítséget nyújtson az ifjúságpolitika aktuális feladatainak elvi tisztázásában, alkalom szerint egyes előkészületben levő dokumentumok megvitatásában.

Bartal Andrea